

Vård- och omsorgsprogrammet

UPPFÖLJNING AV GYMNASIESKOLAN 2019

Denna publikation är ett utdrag ur Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019". Rapporten publiceras årligen och finns i sin helhet i Skolverkets publikationsdatabas.

Förklaringar och definitioner av måtten i tabellerna finns i Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019".

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

Grafisk produktion: AB Typoform
Omslagsbild: Getty Images

Skolverket, Stockholm 2019

Vård- och omsorgsprogrammet

Efter examen från vård- och omsorgsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Programmet har inga inriktningar.

Elever på programmet

Programmet har kontinuerligt ökat i sökande och elevantal sedan 2014. Hösten 2018 var det 3 660 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 10 206 elever som läser på programmet varav 1 249 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 91 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program efter tre år är 70 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De flesta elever som har lämnat programmet efter två år har antingen gått till ett annat yrkesprogram eller är inte längre registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 78 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 72 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 87 procent som slutförde med examen. Det var 36 procent som läste utökat program och 56 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 53 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 20 procent var studerande.

Tabell 83. Elever på vård- och omsorgsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	3 924	3 772	4 117	3 905	4 216	4 512	4 850	5 591
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	3,3	3,4	3,9	3,7	4	4,1	4,2	4,5
Antal nybörjarelever i år 1	2 546	2 300	2 435	2 344	2 399	2 516	2 343	2 417
Andel (%) nybörjare	76,3	73,6	75,3	75,4	75	75,8	71,2	66,9
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	180,9	178,4	183,5	187,5	188,6	190,4	191	190,0
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,5	2,5	2,7	2,6	2,6	2,4	2,4	2,6
på nationella program	3,1	3,1	3,3	3,2	3,4	3,4	3,3	3,4
på yrkesprogram	8	8,5	9,4	9,4	10,1	10,3	10	10,1
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 345	3 142	3 250	3 132	3 218	3 362	3 341	3 660
varav antal elever i år 2	-	3 078	2 967	3 063	3 010	3 118	3 236	3 362
varav antal elever i år 3	-	-	3 062	2 969	3 040	2 981	3 158	3 184
Totalt antal elever samtliga år	3 345	6 220	9 279	9 164	9 268	9 461	9 735	10 206
Antal lärlingar*	134	356	575	715	729	877	983	1 253
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	82,2	82,3	82,4	81,4	81,1	80,4	79,3	75,6
Andel (%) män	17,8	17,7	17,6	18,6	18,9	19,6	20,7	24,4
Andel (%) svensk bakgrund	75,8	73,1	71,9	68,1	66,2	62,9	59,3	54,2
Andel (%) utländsk bakgrund	24,2	26,9	28,1	31,9	33,8	37,1	40,7	45,8
Andel (%) offentlig huvudman	80,7	79,4	78,3	75,4	77	76	75,5	75,9
Andel (%) enskild huvudman	19,3	20,6	21,7	24,6	23	24	24,5	24,1
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	68,1	67,9	68,5	69,1	68,7	68	67,6	67,2
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	31,9	32,1	31,5	30,9	31,3	32	32,4	32,8

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Programmets spridning i landet

Tabell 84. Vård- och omsorgsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	142	136	138	132	143	147	148	149
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	180	186	191	205	214	210	220
varav offentlig huvudman	-	133	138	144	160	166	160	171
varav enskild huvudman	-	47	48	47	45	48	50	49

Elevflöden i programmet

Tabell 85 Andel (%) elever på vård- och omsorgsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

	Nybörjare 2011	Nybörjare 2012	Nybörjare 2013	Nybörjare 2014	Nybörjare 2015	Nybörjare 2016	Nybörjare 2017
Antal nybörjare	2 546	2 300	2 435	2 344	2 399	2 516	2 343
Efter ett år							
Elever kvar på samma program	89,6	90,2	90,3	91,2	90,9	89,3	91,0
Bytt till (annat) yrkesprogram	5,4	4,9	5,2	4,4	4,3	5,7	3,8
Bytt till högskoleförberedande program	2,8	2,7	2,1	2	2	1,9	2,7
Bytt till introduktionsprogram	1,1	1,1	1,3	1,1	0,8	1	0,9
Ej registrerad i gymnasieskolan	1,1	1,2	1,1	1,3	2	2,1	1,6
Efter två år							
Elever kvar på samma program	87,1	86,9	87,1	87,6	88,7	85,5	
Bytt till (annat) yrkesprogram	5,7	5,7	5,5	5	4,1	5,6	
Bytt till högskoleförberedande program	2,7	2,8	2,3	2,2	2,1	2,1	
Bytt till introduktionsprogram	0,6	0,7	1	0,9	0,5	1,1	
Ej registrerad i gymnasieskolan	3,8	3,9	4	4,3	4,6	5,7	
Efter tre år							
Andel (%) med examen från samma program	63,9	66,9	67	68,8	70		

Tabell 86. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på vård- och omsorgsprogrammet.

	Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat					
Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 434	2 472	2 563	2 528	2 728
Andel (%) som har lämnat programmet med examen	83,9	85,1	86	85,7	86,8
Andel (%) med grundläggande behörighet	61,2	59,1	59,9	59,9	55,8
Ett år efter avslutade gymnasiestudier					
Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	51,6	53,1			
Andel (%) studerande	18,6	20,3			

Tabell 87. Genomströmning för nybörjarelever på vård- och omsorgsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Vård- och omsorgsprogrammet	2 399	78,2	71,8	6,4	76,2	7,9
Kvinnor	2 024	79,2	73,0	6,2	77,4	7,3
Män	375	72,8	65,3	7,5	69,3	11,2
Svensk bakgrund	1 770	80,1	75,8	4,4	78,1	7,3
Utländsk bakgrund	628	73,1	60,8	12,3	70,9	9,7
Offentlig huvudman	1 844	77,9	71,5	6,3	76,1	8,2
Enskild huvudman	555	79,5	72,8	6,7	76,2	6,8
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	784	82,5	78,2	4,3	80,4	7,8
– gymnasial	1 554	76,1	68,9	7,2	74,1	7,9

Tabell 88. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på vård- och omsorgsprogrammet vt 2018

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Vård- och omsorgsprogrammet	2 728	86,8	13,2	36,3	55,8	13,4
Kvinnor	2 244	87,7	12,3	34,8	57,1	13,6
Män	484	82,6	17,4	43,4	49,6	12,3
Svensk bakgrund	1 724	91,6	8,4	29,3	62,7	13,8
Utländsk bakgrund	1 003	78,4	21,6	48,4	43,8	12,6
Offentlig huvudman	2 063	86,2	13,8	33,5	54,0	13,3
Enskild huvudman	665	88,4	11,6	45,0	61,2	13,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	856	91,7	8,3	35,4	67,2	13,9
– gymnasial	1 688	85,1	14,9	35,0	52,0	13,1

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 76 procent kvinnor. Andelen har minskat sedan 2011. Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 73 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 65 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 35 procent läst utökat program och till 57 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 43 procent som läst utökat program och 50 procent som läst in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 220 skolenheter i 149 skolkommuner. Det är 22 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 24 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman ökade mellan 2011 och 2014 varefter det har stagnerat medan andelen fristående skolenheter har minskat från 26 procent 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 73 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 72 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 45 procent av eleverna som har läst utökat program och 61 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 34 procent som har läst utökat program och 54 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Det finns ingen större skillnad i genomströmning baserat på vilken typ av huvudman eleverna har, däremot är det vanligare att läsa utökat program och att läsa in grundläggande behörighet för elever som studerar hos en enskild huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 46 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har nästan fördubblats sedan 2011 då andelen var 24 procent. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 76 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 61 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 29 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 63 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 48 procent som hade läst utökat program och 44 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Det är vanligare att elever med svensk bakgrund läser in grundläggande behörighet men vanligare att elever med utländsk bakgrund läser utökat program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 33 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har varit relativt stabil sedan 2011 då den var 32 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 78 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 69 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 35 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 67 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 35 procent som hade läst utökat program och 52 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Det finns ingen skillnad i andelen elever som läst utökat program baserat på föräldrarnas utbildningsbakgrund, däremot är det vanligare att elever vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning läser in grundläggande behörighet.

Kommentar om vård- och omsorgsprogrammet

Vård- och omsorgsprogrammet har sedan länge haft ett relativt stabilt elevunderlag. Förstahandssökande inför hösten 2018 ökade ordentligt men det var många som visade sig vara obehöriga. Trots det syntes en ökning av antagna till programmet vilket är glädjande och väl i linje med de rapporter Skolverket fått från skolor runt om i landet. Glädjande är även att andelen män nu uppgår till ca 30 procent av de antagna eleverna. Många skolor har aktivt arbetat med att locka fler män till programmet vilket verkar ha gett resultat.

Andelen elever med utländsk bakgrund är fortsatt hög på programmet. På vissa skolor har en majoritet av eleverna inte gått hela grundskolan i Sverige. Många av dessa har dessutom en mycket kort skolbakgrund från sina ursprungsländer. Detta skapar ofta ett stort behov av stöd i flertalet ämnen och påverkar i viss grad även andelen elever som får en examen. Även det faktum att många elever antas med dispens i engelska påverkar andelen som får ut sin examen då svårigheterna med att både lära sig svenska, alla ingående ämnen i programmet samt ytterligare ett språk är svårt för eleverna att klara av inom gymnasieskolans tre år.

Det finns en stark tradition inom vårdområdet att satsa mycket på handledarutbildning. Många kommuner och landsting erbjuder en central funktion för fördelning av apl-platser. Generellt så fungerar tillgången på kvalitetssäkrade arbetsplatser vad gäller arbetsplatsens utformning, personalens utbildning samt tid för handledning bra inom vård- och omsorgsområdet.

I stort sett alla skolor ger eleverna möjlighet att läsa in både grundläggande och särskild behörighet till de mest efterfrågade eftergymnasiala utbildningarna. Många skolor är också generösa med att bevilja utökat program. Frågan om svårigheterna att få meritpoäng inom ramen för vård- och omsorgsprogrammet är dock fortsatt under diskussion. Andelen avgångselever med examen som uppnått grundläggande och ofta även särskild behörighet är hög i jämförelse med övriga yrkesprogram. Det är ca 1/3 av eleverna på programmet som läser vidare inom tre år efter avslutade gymnasiestudier. Vanligaste utbildningarna är sjuksköterska, sjukgymnast, socionom och lärare. Även utbildningar inom yrkeshögskolan förekommer.

Den stora arbetsmarknaden finns fortsatt inom äldreomsorgen och funktionshinderområdet. Dock märks det en ökad efterfrågan även från landstingen angående rekrytering av undersköterskor. Landstingen är mycket tydliga med vilka kurser en elev ska ha läst för att vara aktuell för anställning. Kurserna medicin 2 och akutsjukvård ingår ofta som ett krav.

Skolverket har under 2018 arbetat med ett förslag på en undersköterskeexamen.¹ Uppdraget är redovisat till regeringen i november 2018. Under arbetet har det framkommit en mycket positiv inställning till att införa begreppet undersköterskeexamen både bland lärare, elever och arbetsgivare undantaget verksamheter inom funktionshinderområdet. Det finns en generell uppfattning om att en reglering av yrket genom en undersköterskeexamen skulle kunna leda till en ökad attraktivitet för utbildningen och även en statushöjning av yrket. Om förslaget blir verklighet innebär det stora förändringar för programmets utformning och innehåll. Det blir en mer sammanhållen utbildning för att svara mot arbetsgivares krav på vad de kan förvänta sig att eleverna har för kunskaper med sig. Utbildningen fylls även på med mer uppdaterat innehåll utifrån den behovsanalys som gjordes under utredningens gång.

¹ Redovisning av uppdrag om förslag till justeringar i programstruktur och examensmål för vård- och omsorgsprogrammet samt förslag till de förordningsändringar som krävs med anledning av ett införande av en undersköterskeexamen. U2017/05023/BS (delvis), U2017/05037/S